

Modern irányzatok a zootaxonómiában

emlékülés Mahunka Sándor
akadémikus tiszteletére,
2013. november 18.

MEGNYITÓ BESZÉD

A MODERN IRÁNYZATOK A ZOOTAXONÓMIÁBAN CÍMŰ TUDOMÁNYOS ELŐADÓÜLÉSEN

Závodszy Péter

az MTA Biológiai Osztályának elnöke
pzavodszy@gmail.com

Nehéz szívvel állok most itt, hogy megnyissam a *Modern irányzatok a zootaxonómiában* címmel rendezett tudományos ülést, amelyet Mahunka Sándor tagtársunk emlékének szentelünk. Itt állok egyrészt hivatalai kötelességből fakadóan, mint a Biológiai Osztály elnöke, de itt vagyok úgy is, mint barát, akit a személyes érzések, a szeretet és a tisztelet hozott. Nehéz belegondolni, hogy egy ilyen esemény nem Sándor szervezésében, hanem az Ő emlékére jön létre. Nincs még egy éve, hogy közöttünk volt, terveket szőtt, és két nagy összefoglaló munkáján, Madagaszkár és a Balkán-félsziget páncélos atkáinak rend-

szerezésén dolgozott. Ebben a körben vannak számosan, akik nálam avatottabban tudják értékelni Mahunka Sándor szakmai életútját. Ezért én inkább személyes, osztályelnöki és baráti emlékeimet elevenítem fel. Azt tudtam, tudtuk pályatársaitól, hogy Sándor a maga tudományterületén meghatározó nemzetközi szaktekintély, akit a világon mindenhol ismernek és elismernek. Tudtuk, hogy negyven éven át szinte külső munkatársa volt a genfi Természettudományi Múzeumnak, ahol nélküle nem boldogultak volna hatalmas gyűjteményük rendszerezésével. De nekünk az a fontos, hogy a magyar Természettudo-

mányi Múzeumnak szentelte szakmai figyelmének és energiájának javát, itt hozott létre páratlan gyűjteményt, és három évtizeden át vezette a nemzeti parkok élővilágát feltáró munkát, tizennégy angol nyelvű kötetben, a világban páratlan adattárat hozva létre. Óriási gyűjteményi anyagot és adatbázist állított fel, veszedelmes expedíciókon vett részt a világ minden táján, példaértékű, hogy gyűjtőútján mindig gondolt másokra, és nem csak saját gyűjteményét gyarapította, de hozott anyagot kollégái számára is. Több ezer új, a tudomány számára addig ismeretlen atkafajt fedezett fel és publikált. Jelen volt a tudományos közéletben is, szolgálva ezzel a közösséget. Egy jeles ember életútját áttekintve érdemes keresni a tanulságokat. Jelen esetben találhatunk is számosat:

Az igazi, tartós nemzetközi vagy – nevezük így – világsiker alapja az elkötelezettség és kitartás. Mahunka Sándor már gimnazista korában tagja volt a Magyar Rovartani Társaságnak, nem hagyta magát eltéríteni ettől a pályától és a páncélos atkák világának feltárásától.

Az indulásnál jó mesterekhez kell szegődni. Ez esetben Dudich Endre és Balogh János voltak a mentorok, jó választás voltak.

A szerénység és segítőkészség meghozza a közvetlen és tágabb környezet megbecsülését.

Az is tanulság, hogy egy hű társ és munkatárs megsokszorozza az ember erejét és teljesítményét. Sándor szerencsés volt ebben is. Feleségével, Csibivel ketten alkottak egy sikeres, hatékony egészet.

Mahunka Sándort tizenöt éve ismertem meg közelebbről, s ebből három évig szorosan

együtt dolgoztunk a Biológiai Osztály vezetésében. Kezdetektől úgy éreztem, hogy régi barátok vagyunk, és van valaki a környezetemben, akire mindig számíthatok. Csendes, szerény, de közvetlen és jó kedélyű ember volt, aki bírta mindannyiunk tiszteletét és szeretetét. Az utolsó évben veszítette el társát, támaszát – feleségét, Csibit; szeretett múzeuma körül is viharfelhők gyülekeztek. Mindez megviselte. Befelé fordult, szótlan lett, sok időt töltött a Szigetközben, Kisbodakon a barátainál, a Világi házaspárnál. Betegeskedett, majd feladta, félbehagyva két jelentős művét, amelyen utolsó percig dolgozott. Hiányt hagyott maga után, a múzeumban, a Biológiai Osztályon, az egyetemen, mindenhol, ahol ismerték.

Cicero mondotta: *Mors terribilis iis, quorum cum vita omnia extinguuntur, non iis quorum laus emori non potest.** Valóban: a halál csak azok számára rettenet, akiknek az élettel minden véget ér. De nem azoknak, akiket mások tisztelete és szeretet megőriz. Mi tisztelettel és szeretettel őrizzük Mahunka Sándor emlékét, kifejezője ennek a mai tudományos emlékülés, amelyet bizonyára szívesen hallgatna vég az utolsó sorból, ha itt lehetne. Bár tudom, hogy szelleme, emléke itt van és lesz velünk.

* A halál félelmetes azoknak, akiknek a földi élettel mindennek vége, de nem azoknak, akiknek dicső nevük halhatatlan.

Kulcsszavak: *Mahunka Sándor, zootaxonómia, páncélos atkák, Magyar Természettudományi Múzeum, nemzeti parkok*